

Turkish Studies

Volume 14 Issue 2, 2019, p. 873-897

DOI: 10.7827/TurkishStudies.14692

ISSN: 1308-2140

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: Aralık 2018

✓ Accepted/Kabul: Mart 2019

✍ Referees/Hakemler: Doç. Dr. Talip ÖZTÜRK - Dr. Öğr. Üyesi İlker DERE – Dr. Öğr. Üyesi Melike FAİZ

This article was checked by iThenticate.

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAZIRLADIKLARI MATERYALLERİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

Erhan YAYLAK**

ÖZET

Bu araştırmada; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı” dersi kapsamında hazırlamış oldukları materyallerin cinsiyet, öğretim durumu, sosyal bilim dalı, sınıf düzeyi, öğrenme alanı ve konu değişkeni açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde araştırmacının kendisi tarafından 2012 - 2013 akademik yılında verilen “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı” dersine katılan sosyal bilgiler öğretmenliği programı okuyan 180 (3. Sınıf) öğrenci oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmen adayları, güz dönemi süresince toplamda beş materyal hazırlamışlardır. Yapılan bu araştırmada, nitel araştırma modellerinden durum çalışması (case study) yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırlamış oldukları materyallerin fotoğrafları incelenerek elde edilmiştir. Bu veriler, doküman incelemesi yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler cinsiyet, öğretim durumu, sosyal bilim dalı, sınıf düzeyi ve öğrenme alanı değişkenlerine göre incelenerek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretiminde materyal tasarımına yönelik çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyet ve öğretim durumuna göre katılım oranları incelendiğinde dengeli bir dağılım olduğu, erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kadın sosyal bilgiler öğretmen adaylarına nazaran daha fazla materyal yaptığı, birinci öğretim ve ikinci öğretimde eğitim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladığı materyal sayıları arasından önemli bir fark bulunmadığı, Tarih ve Coğrafya bilim dallarının diğer sosyal bilim dallarına nazaran çok daha fazla tercih

* Çalışmanın özeti, 3-5 Mayıs 2018 tarihleri arasında İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi’nde gerçekleştirilen I. Uluslararası Alan Eğitimi ve Materyal Sempozyumu’nda “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı Dersi Kapsamında Hazırladıkları Materyallerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi.” adıyla sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, E-posta: erhanyaylak@gmail.com

edildiği, Coğrafya bilimi ile ilgili hazırlanan materyal sayısı Tarih bilimi ile ilgili hazırlanan materyal sayısına nazaran daha fazla olduğu ve 6. sınıf düzeyi ile ilgili hazırlanan materyallerin sayısı diğerlerine göre önemli ölçüde daha fazla olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayı, Sosyal Bilgiler Öğretimi, Materyal Tasarımı.

INVESTIGATION OF THE MATERIALS PREPARED BY SOCIAL STUDIES TEACHER CANDIDATES IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

ABSTRACT

In this research; it is aimed to examine the materials that social studies teacher candidates have prepared within the scope of “*Instructional Technologies and Material Design*” course, in terms of gender, educational status, social sciences, class level, learning area, and subject variables. The sample of the study group is composed by 180 3rd grade students of social studies teacher education who have taken “*Instructional Technologies and Material Design*” course in a public university education faculty given by researcher himself in 2012 – 2013 academic year. During the Fall Term, social studies teacher candidates designed five materials. In this study, case study method was used from qualitative research models. The data of the study were obtained by examining the photographs of the materials prepared by the social studies teacher candidates. These data were collected by using document analysis method. These data were obtained by examining the photographs and videos of the materials prepared by social studies teacher candidates. These data obtained from the research were analyzed according to gender, teaching situation, social sciences, class level, learning area, and subject variables and various results were made for social studies teacher candidates’ material designing in social studies teaching. According to these results; when the participation rates of social studies teacher candidates according to gender and educational status are examined, it is seen that there is a balanced distribution. It is concluded that male social studies teacher candidates make more material than female social studies teacher candidates. It has been determined that there is no significant difference between the number of materials prepared by social studies teacher candidates who are studying in first education and secondary education. It can be said that history and geography disciplines are preferred more than other social sciences. The number of materials prepared in the field of geography was determined to be higher than the number of materials prepared in the field of History. The number of materials prepared for grade 6 is significantly higher than the others.

STRUCTURED ABSTRACT

Purpose of the study

Within this study, the materials prepared by social studies teacher candidates as part of Instructional Technologies and Material Design (ITMD) are examined according to gender, state of education, branch of social sciences, class level, learning area, and subject variables and accordingly, it is aimed to reach a general conclusion about these materials by examining them. For this purpose, the following questions were sought;

1. What is the ratio of the materials prepared by social studies teacher candidates according to gender and educational status in the context of ITMD?
2. Which social studies teacher candidates prepared the most in social science in the context of ITMD?
3. Which class level material did the social studies teacher candidates prepare the most in the context of ITMD?
4. Social studies teacher candidates in the area of ITMD course in which most areas of learning materials were prepared?
5. Social studies teacher candidates in the area of ITMD course in which subjects have prepared the most material?

Method

As it is aimed to examine the materials that social studies teacher candidates have prepared in “*Instructional Technologies and Material Design*” with regard to different variance within the scope of this study, the model of case study has been used among the models of qualitative research.

Research group

The sample of the study group is composed by 180 3rd grade students of social studies teacher education who have taken “*Instructional Technologies and Material Design*” course in a public university education faculty given by the researcher himself in 2012 – 2013 academic year. The reason for choosing this study group is that the researcher teaches Instructional Technologies and Material Design class to the teacher candidates in person.

Analysis of Data

Documents are substantial data sources referred to in researches that are carried out qualitatively. Document review is the analysis of the materials consisting of information about the subject of research. These materials can be in the form of film, video or photos as well as written form (Aktaş, 2014; Karasar, 2006). Document review contains the analysis of the written materials that include information about the fact(s) aimed to research (Yıldırım and Şimşek, 2018). It is decided by the researcher which kind of documents will be used by research’s problems. Social studies teacher candidates have prepared five materials in total in Instructional Technologies and Material Design course during Fall Term. They have made a presentation to the students of a secondary school by choosing one of these five materials and taped. Besides this, each

material prepared has been photographed by the researcher by being presented in a classroom environment. The data derived from the research have been examined and recorded according to gender, state of education, a branch of social sciences, class level, unit and subject variables.

Findings

It is observed that there is no other research similar to the results derived from this study which is examined according to the gender, state of education, a branch of social sciences, class level, learning area, and subject variables of the materials prepared by social studies teacher candidates. The results derived from this study are following;

When the participation level of social studies teacher candidates who have taken part in the research is analyzed according to gender and state of education, it is observed that there exists a balanced distribution. When the number of materials prepared is analyzed in terms of the gender variable, it is concluded that male social studies teachers have made more materials when compared to female social studies teachers. When it is analyzed according to the state of education variable, it is determined that there is no important difference between the numbers of materials prepared by social studies teacher candidates who have daytime education and the candidates who have evening education. Similarly, when it is analyzed according to the number of materials prepared by a week, it is seen that the most materials have been prepared in the 1st week and the least materials have been prepared in the 5th week.

When the number of the materials prepared by social studies teacher candidates by week is analyzed according to the branch of social studies, it can be said that the branches of History and Geography prefer more material when compared to the other sciences. To compare the sciences of History and Geography, it is observed that the material number prepared for the science of Geography is more than the ones prepared for the science of History.

When the materials prepared by social studies teacher candidates are analyzed according to class level variance, it is seen that the most materials in total have been prepared for the level of the 6th grade among the materials prepared every week. The most preferred levels while preparing materials are the levels of the 5th, 6th, 7th and 8th grades. However; the number of materials prepared for the level of the 6th grade is considerably more than the other class levels.

When it is analyzed according to the number of materials prepared by Social studies teacher candidates who have joined the research, it is concluded that they have prepared materials most for the learning area 3 called "*People, Places and Environments*" in the levels of 5th grade, for the learning area 2 called "*Life on Earth*" and learning area 4 called "*The Sources of Our Country*" in the level of 6th grade, for the learning area 3 called "*Travel in Turkish History*" in the level of 7th grade and for the learning area 2 called "*National Awakening: The Reactions to the Occupation of Our Country*" and for learning area 5 called "*Kemalism*" in the level of 8th grade.

Social studies teacher candidates have prepared materials most for the subject of “*Our Historical and Natural Assets*” in learning area 2 and for the subjects of “*I Learn the Map*” and “*Let’s Learn Our Regions*” in learning area 3. Among these subjects, the subject of “*Let’s Learn Our Regions*” comes into prominence. They have made materials related to the subjects of “*First Age Anatolian and Mesopotamia Civilizations*” and “*The Graphics of Downfall and Temperature*” from learning area 2 in the level of 6th grade and the subject of “*Let’s Learn Our Regions*” from learning area 4. The subject of “*Let’s Learn Our Regions*” comes into prominence among the subjects of 6th grade, as well. They have prepared materials most about the subject of “*Distribution of Population and Immigration*” in learning area 2, “*1st and 2nd Period of Beyliks*”, “*Conquest of Istanbul and the Movements of Conquest*” and “*The Ottoman Sultans*” in learning area 3, and “*The Muslim Turkish Scientists*” in unit 4 in the level of 7th grade. Among these subjects, the subject of “*The Ottoman Sultans*” comes into prominence. They have prepared materials most about the subjects of “*The Battlefronts Ottoman Empire Fought*,” “*Associations*” and “*Notices and Congresses*” in learning area 2 and “*Ataturk’s Principles*” in learning area 5 in the level of 8th grade.

Keywords: Social Studies Teacher Candidate, Social Studies Education, Material Design.

1. Giriş

Bilim ve teknolojideki gelişmeler her alanda olduğu gibi eğitim alanını da derinden etkilemektedir. Öğretmenler her geçen gün eğitim süreçlerinde teknolojiyi daha fazla ve daha etkin kullanma olanağı bulmaktadırlar. Dünyada birçok ülkenin eğitim bakanlıkları ve hükümetler teknolojinin eğitimde kullanılması ile ilgili çalışmalar yapmaktadır. Türkiye de son yıllarda yapılan projeler ile (FATİH Projesi vb.) teknolojinin eğitim süreçlerinde kullanılması için çalışmalar yürütmektedir. Günümüzde çağın da getirdikleriyle birlikte materyal kavramı da teknolojik materyal olarak algılanmaktadır. Şüphesiz somut ürünlerle materyal hazırlamak ve sunmak önemli olsa da çağı da yakalamak bir o kadar önemlidir. Bu noktada da teknoloji kavramı ortaya çıkmaktadır (Akın, 2017). Öğretim teknolojileri, öğretim süreçlerinde öğretmen ve öğrenci tarafından ve öğrencinin öğrenme düzeyini artırmak amacıyla kullanılan teknolojik aletler olarak tanımlanabilir. Ely’e göre (1999) eğitim teknolojisi açıkça eğitim çıktılarını başarmak için özel bir yaklaşıma işaret ederken, öğretim teknolojisi ise özellikle öğretme-öğrenme sürecindeki bazı teknolojik süreçlerin kullanılmasına işaret eder (Yanpar Yelken, 2007).

Öğretmenlik lisans programları 16 Mayıs 2018 tarihinde Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından güncellenmiştir. Güncellenen yeni öğretmenlik lisans programında “*Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*” dersi “*Öğretim Teknolojileri*” olarak değiştirilmiştir. YÖK (2018) genel anlamda öğretmenlik lisans programlarının “*Bologna*” sürecine uyumlu hale getirmek ve eğitim/eğitim bilimleri fakülteleri arasında ders kredileri yönünden sorunları gidermek amacıyla güncellemeye gitmiştir. Hürriyet’e (17.05.2018) göre ise; kapsamından dolayı bölüm ve anabilim dalları arasında anlaşmazlıklara yol açan “*Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*” (ÖTMT) dersi kaldırılıp, yerine tanım güncellenerek “*Öğretim Teknolojileri*” dersi getirilmiştir. YÖK’e (2018) göre Öğretim Teknolojileri dersinin içeriği; “*Eğitimde bilgi teknolojileri; öğretim süreci ve öğretim teknolojilerinin sınıflandırılması; öğretim teknolojilerine ilişkin kuramsal yaklaşımlar; öğrenme yaklaşımlarında yeni yönelimler; güncel okuryazarlıklar; araç ve materyal olarak öğretim teknolojileri; öğretim materyallerinin tasarımı; tematik öğretim materyali tasarlama; alana özgü nesne ambarı oluşturma, öğretim materyali değerlendirme ölçütleri*” olarak yeniden tanımlanmıştır.

YÖK'ün yenilenen öğretmenlik lisans programında ÖTMT dersinin adını değiştirmesi, teknolojideki gelişmelerin eğitim alanına yansımaları olarak değerlendirilebilir. Bilim ve teknolojinin çağdaş insan yaşamının ayrılmaz bir parçası haline geldiği bu günlerde, eğitimcilerin eğitim teknolojisi alanlarındaki gelişmeler ile yakından ilgilenmeleri ve bu gelişmeleri kendi alanlarına uygulama olanaklarını araştırmaları kaçınılmaz bir zorunluluktur (Alkan, 1998). Günümüzde mesleki çeşitlilik ve bu çeşitliliğin beraberinde getirdiği mesleki uzmanlık, eğitimin önemini gün geçtikçe arttırmaktadır. Bu durum bireylerin meslekleri ile ilgili bilgileri öğrenmeleri ve iş yaşamında meslekleri ile ilgili yeniliklere uyum sağlayabilmeleri için yeterli bir eğitim almalarını zorunlu hale getirmiştir (Çalışoğlu, 2015). Öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında istenilen başarıya ulaşabilmeleri için öncelikle teknolojinin eğitimdeki rolünü kabullenmeleri ve kullanma becerisine sahip olmaları gerekmektedir. Çünkü öğretmen adayları göreve başladıklarında teknoloji ile iç içe olan öğrenci grubu ile karşılaşacaklardır (Erdemir, Bakırcı ve Eydur, 2009). Nitelikli öğretmen olarak yetişmek için bu önemli bir öğedir. Öğretmen adayları ÖTMT dersini aldıktan sonra bilgilerini daha etkili, çekici ve verimli bir biçimde sunabilme yeterliliği kazanmaktadırlar (Gündüz ve Odabaşı, 2004). Yenilenen öğretmenlik lisans programına göre “Öğretim Teknolojileri” dersinin amacının değişmediğini, öğretimde teknolojilerin kullanılmasının yanında materyal geliştirilmesinin de önemini koruduğu görülmektedir.

Ancak ortada şöyle bir sorun bulunmaktadır; günümüz öğrencileri doğumlarından itibaren teknoloji ile iç içe büyüme ve teknolojiyi hayatlarının her alanlarında etkin bir şekilde kullanmaktadırlar. Çocuklar daha konuşma ve yürüme becerisi kazanmadan teknolojiyi kullanabilme becerilerini edinmektedirler. Perinsky (2001), bu kuşağı “*Dijital Yerli*” olarak adlandırmıştır. Diğer yandan dijital yerlilere öğretmenlik yapan kuşak ise teknoloji kullanımına sonradan uyum sağlamaya çalışan “*Dijital Göçmen*”lerdir. Kısacası ortada öğretmenden çok daha iyi teknolojiyi kullanabilen bir kuşak olduğu söylenebilir.

Bu durumda öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinde ÖTMT dersinin önemi daha da artmaktadır. Bu dersin içeriği günümüz dijital yerlilerin teknoloji bağlamında öğrenme ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde olması gerekir. Bu açıdan eğitimcilerin gelişen teknolojiyi sınıfta kullanabilmeleri için öncelikle teknolojiyi benimsemeleri, yakından takip etmeleri ve teknolojiye karşı olumlu tutum göstermeleri önem arz etmektedir. Bu nedenle eğitimcilerin içinde bulunduğumuz şartlar göz önüne alındığında teknolojiyi takip eden, teknolojiyi eğitim-öğretim ortamına entegre edebilen ve teknolojinin etkin kullanımını açısından öğrencilere rehberlik edebilen bir misyona sahip oldukları görülebilir. (Şahin ve Akçay, 2011).

Türkiye’de hızlı kentleşme ve teknolojinin hayatımızda daha çok yer almasıyla birlikte, günümüz çocuklarının ev ve okul dışında geleneksel çocuk oyunlarını oynayabilecekleri alanları gün geçtikçe azalmaktadır. Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı (TEMA) tarafından 2013 yılında yapılan araştırma bu bilgileri doğrular niteliktedir. Buna göre; 3., 7. ve 10. sınıfta okuyan iki bin 486 çocukla yapılan araştırmada, çocukların yüzde 34.8’i bahçede ya da parkta hiç oynamadığını ifade etmişlerdir. Bir saatten az oynayanların oranı yüzde 30.7, 1-2 saat oynayanlar yüzde 19.6. Parkta ya da bahçede 2-4 saat oynayabilen çocukların oranı ise sadece yüzde 7,7 olduğu belirtilmiştir (TEMA, 2013). Diğer yandan son yıllarda, İnternet kullanımı, özellikle sosyal ağ, etkileşimli oyunlar ve çevrimiçi alışveriş, hızlı ve kontrol edilemez bir oranda artmaktadır. Bu gerçeklik bizi internet bağımlılığı sorununa götürmektedir (Atkinson, Atkinson, Smith ve diğ., 2002). İnternet bağımlılığı, sosyal olarak sorunlu çeşitli etkinlik ve davranışları temsil eden yeni bağımlılıklar grubunun bir parçasıdır (Guerreschi, Marazziti ve Wiczorek-Niebielska, 2006). İnternet bağımlılığı terimi, internetin kontrolsüz bir şekilde kullanılması anlamına gelir; bu da bireysel, sosyal ve profesyonel sorunlara neden olur. (Şahin, 2011; Şahin ve Korkmaz, 2011). Bu nedenle çocuklar doğadan uzak, akranlarıyla okul dışında oyun oynayamadan büyümektedirler. Zaten okul dışında dijital ekranları gereğinden fazla kullanmaktadırlar. Durum böyle iken derslerde öğretmenler daha çok teknolojiyi kullanmak yerine öğrencilerin işbirliği içerisinde birlikte paylaşım yapabilecekleri, sorumluluk

kazandırabilecek ders etkinlikleri ve materyaller hazırlatabilir. TEMA'nın yaptığı çalışmadan hareket ederek teknoloji kullanımı konusunda öğretmenler, okul dışı zamanlarında öğrencilere dersler ile ilgili sorumluluklar vererek, sınıf ortamında veya sınıf dışında öğrencilerin en azından dijital ekranlar karşısında geçirdikleri yararlı olmayan zamanı asgari düzeye indirmeye çalışabilirler.

Öğretme-öğrenme sürecinde materyaller genelde öğretimi desteklemek için kullanılır. İyi tasarlanmış materyaller öğretim sürecini zenginleştirir ve öğrenmeyi artırır (Yalın, 2008). Öğrencilerin öğrendiklerini daha iyi anlayabilmeleri için sınıf ortamında daha çok eğitim aracının kullanımı önem taşımaktadır. Günümüz sınıf ortamında görsel ve işitsel araçlar ön plana çıkmaktadır. Bu anlamda kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi için daha çok duyu organına ulaşan görsel ve işitsel araçlarla oluşturulacak öğrenme ortamlarına başvurmak kaçınılmaz bir ihtiyaçtır (Dursun, 2006). Öğrenme ortamlarının zenginleştirilmesine yönelik olarak öğretim yöntem ve teknikleri ile öğretim materyalleri iç içe ve birbirlerini destekleyecek şekilde kullanılmalıdır. Kalıcı öğrenmelerin %50'sinden fazlasının duyma, görme, söyleme ve yapmaya dayalı olması nedeniyle sınıf içinde bu tür materyallerin kullanımının önemi ortaya çıkmaktadır (MEB, 2012). Bu eğitim materyalleri dersin kazanımlarına göre öğretmenler tarafından hazırlanabileceği gibi ders esnasında öğrenciler tarafından da öğrenme ürünleri olarak hazırlanabilir. Çetin ve Aydemir; (2018) öğretmenlerin de hem kendilerine yönelik hem de öğrencilerine yönelik özgün tasarım etkinlikleri üretmeleri, eğitim-öğretim ortamlarının zenginleştirilmesi açısından da çok önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Burada amaç öğrencinin yaparak ve yaşayarak kendi öğrenmelerini yapılandırırken ortaya somut bir öğrenme ürünü çıkarmaktır. ÖTMT dersinin öğretmen adayları açısından önemi burada ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmen adaylarına ÖTMT dersinde teknolojik olmayan materyaller hazırlatılmıştır.

1.1. Araştırmanın Önemi

Alan yazında sosyal bilgiler öğretmen adayları ile yapılan çalışmaların sayısının az olduğu söylenebilir. Öğretim araç-gereç ve materyal kullanımına yönelik sosyal bilgiler öğretmen ve öğretmen adayları ile ilgili yapılan çalışmalar belirli konular altında toplanabilir. Bu konular; öğretimde araç-gereç ve materyal kullanma düzeyleri, durumları, yatkınlıkları, tutumları ve görüşleri olarak belirtilebilir.

Öğretimde araç-gereç ve materyal kullanma düzey ve durumları ile ilgili sosyal bilgiler öğretmenlerinin kısmen kullandıklarını ve en çok power point, grafikler, haritalar, çalışma kâğıtları, fotoğraf, kroki, şemalar gibi basit görsel materyaller hazırladıklarını (Çelikkaya, 2013), bunların yanında en yoğun olarak da harita, bilgisayar, projeksiyon, internet, kaynak kitaplar vb. (Aydemir, 2012; Çoban ve İleri, 2013) kullandığını ifade etmişlerdir. Diğer yandan yapılan başka araştırmalarda da materyal kullanımı konusunda öğretmenlerin istekli olduğu, ancak gerek materyal bulma konusunda eksiklikler olması, bilgi teknolojisi sınıflarının olmaması, zaman ve maddi olanağın olmaması gibi gerekçelerle materyal kullanma konusunda tam olarak istenilen düzeyde olmayışının eğitimi olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir (Ulusoy ve Gülüm, 2009; Sönmez, Çavuş ve Merey, 2009). Önal, Kılınç, Çolak ve Kızılçaoğlu'nun (2017) yaptıkları araştırmaya göre; öğretmen adaylarının gerek materyal kullanımı gerekse etkinlik hazırlama ve kullanma tutumları bakımından tüm sınıflarda düşük seviyede tutum puanları elde edildiğini ifade etmişlerdir. Bu araştırmanın aksine Öztürk ve Zayımoğlu Öztürk'ün (2015) yaptıkları araştırmada öğretmen adayları; ÖTMT dersinin kişisel ve mesleki gelişimlerine önemli katkılar yaptığını belirtmişlerdir.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde; ÖTMT dersine ilişkin genel olarak kullanma düzeyi, durumu, yatkınlık, tutum ve görüşlerine yönelik çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu çalışma da sosyal bilgiler öğretmen adaylarının materyal hazırlarken tercih ettikleri sosyal bilim dalı, sınıf düzeyi, öğrenme alanı ve konuları ortaya koyarak, daha önce yapılmış olan çalışmalardan farklı bir şekilde alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ÖTMT dersi kapsamında hazırladıkları materyallerin cinsiyet, öğretim durumu, sosyal bilim dalı, sınıf düzeyi, öğrenme alanı ve konu değişkenlerine göre incelenerek bu materyaller ile ilgili genel bir yargıya ulaşmak amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında şu sorulara cevap aranmıştır;

1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ÖTMT dersi kapsamında hazırladıkları materyallerin cinsiyet ve öğretim durumuna göre oranları nedir?
2. Sosyal bilgiler öğretmen adayları ÖTMT dersi kapsamında en çok hangi sosyal bilim dalında materyal hazırlamışlardır?
3. Sosyal bilgiler öğretmen adayları ÖTMT dersi kapsamında en çok hangi sınıf düzeyinde materyal hazırlamışlardır?
4. Sosyal bilgiler öğretmen adayları ÖTMT dersi kapsamında en çok hangi öğrenme alanlarında materyal hazırlamışlardır?
5. Sosyal bilgiler öğretmen adayları ÖTMT dersi kapsamında en çok hangi konularda materyal hazırlamışlardır?

2. Yöntem

Bu araştırmada; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ÖTMT dersinde hazırladıkları materyallerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlandığından nitel araştırma modellerinden durum çalışması (case study) modeli kullanılmıştır. Durum çalışması; araştırmacının zaman içerisinde sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu çoklu kaynakları içeren veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler, görsel-ışitseller, dokümanlar, raporlar) ile derinlemesine incelediği (Meriam, 2013), durumların ve duruma bağlı temaların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır (Creswell, 2007; Glesne, 2014).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2012 – 2013 akademik yılı güz döneminde bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi sosyal bilgiler öğretmenliği programında eğitim gören 3. sınıf 180 öğretmen adayından oluşmaktadır. Bu çalışma grubunun seçilmesinin nedeni ise; araştırmacının, öğretmen adaylarının ÖTMT dersine bizzat kendisinin girmesidir. Bu nedenle amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme seçimindeki mantık, araştırmanın daha derinlemesine yapılabilmesi için bilgi zengini durumlar seçmektir. Bilgi açısından zengin durumlar, araştırmacının araştırmanın amacı açısından mümkün olduğunda fazla bilgi elde edebileceği durumlardır (Patton, 2018:230). ÖTMT dersi uygulamalı bir ders olduğundan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladıkları materyaller uygulama olarak değerlendirilmiştir. Bu nedenle her öğrenci uygulama sürecine azami derecede katılım göstermiştir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerine ilişkin sayısal veriler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine İlişkin Sayısal Veriler

Gruplar	f	%
Kadın	95	41.7
Erkek	105	58.3
Toplam	180	100

Tablo 1 incelendiğinde; araştırmaya 95 (41.7) kadın sosyal bilgiler öğretmen adayı, 105 (58.3) erkek sosyal bilgiler öğretmen adayının katıldığı görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim durumlarına ilişkin sayısal veriler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretim Durumlarına İlişkin Sayısal Veriler

Gruplar	f	%
Birinci öğretim	87	48.3
İkinci Öğretim	93	51.7
Toplam	180	100

Tablo 2 incelendiğinde; araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 87'si (%48.3) birinci öğretimde, 93'ü (%51.7) ikinci öğretimde eğitimine devam ettiği görülmektedir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri kaynaklarını dokümanlar oluşturmaktadır. Dokümanlar nitel olarak yürütülen araştırmalarda başvurulan önemli veri kaynaklarıdır. Doküman inceleme, araştırmanın konusu ile ilgili bilgi içeren materyallerin analizidir. Bu materyaller yazılı olabileceği gibi konuyla ilgili film, video veya fotoğraflar şeklinde de olabilir (Aktaş, 2014:363; Karasar, 2012:183). Doküman (belge) inceleme, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2018:187). Hangi çeşit dokümanların araştırmada kullanılması ise araştırmanın problemleri doğrultusunda araştırmacı tarafından karar verilir. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adayları, güz dönemi süresince ÖTMT dersinde toplamda beş materyal hazırlamışlardır. Hazırlanan her materyal sınıf ortamında sunularak araştırmacı tarafından fotoğraflanmıştır. Araştırmanın verilerini materyal fotoğrafları ve materyal bilgi formları oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Çözümlemesi

Bu veriler, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırlamış oldukları materyallerin fotoğrafları incelenerek elde edilmiştir. Yapılan bu araştırmada, nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden doküman inceleme kullanılmıştır. Toplanan veriler, nitel araştırma içerisinde yer alan betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz, verilerin özetlenmesi ve yorumlanması işlemini, içerik analizi ise derinlemesine incelendiği ve betimsel yaklaşımla ortaya konulamayan kavram ve temalara ulaşıldığı teknikler olarak ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018:224). Bu süreçte öğretmen adayları materyalini sunmadan önce materyal ile ilgili bilgi formunu araştırmacıya teslim etmiştir. Bu bilgi formunda öğretmen adayı kişisel bilgilerin yanında materyalin bilim dalını, sınıf düzeyini, öğrenme alanını ve konusunu da bilgi formunda belirtmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler bahsi geçen değişkenlere göre incelenmiş ve kayıt altına alınmıştır. Yapılan doküman içerik çözümlemesi sırasında temalara uygun olmayan materyal verileri ve ortaokul düzeyinde (5, 6, 7 ve 8. sınıf) hazırlanmayan materyal verileri araştırma sürecinden çıkarılmıştır. Ayrıca ÖTMT dersini alttan alan Türkçe öğretmen adaylarının da Türkçe eğitimi alanında hazırladığı materyaller araştırma sürecinin dışında tutulmuştur.

Bu araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için analizci üçgenlemesi yöntemi uygulanmıştır. Nitel araştırma için kullanılan fotoğraflar araştırmacı tarafından üç kez incelenerek önceden belirlenmiş olan temalara (Cinsiyet, öğretim durumu, sosyal bilim dalı, sınıf düzeyi, öğrenme alanı ve konu) yerleştirilmiştir. Daha sonra iki sosyal bilgiler öğretmeni tarafından dokümanlar ve temalar incelenerek ve karşılaştırılarak gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra son haline getirilmiştir. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (2016) önerdiği Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100 şeklindeki güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Hesaplama sonucunda araştırmanın güvenilirliği %85 olarak belirlenmiştir. Güvenirlik hesaplarının %70'in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir. Elde edilen sonuca göre araştırmanın güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırma soruları doğrultusunda çözümlenen verilerin sonuçlarına yer verilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hafta bazında hazırladıkları materyallerin sosyal bilim dalına ilişkin

genel sayısal veriler Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Hafta Bazında Hazırladıkları Materyallerin Sosyal Bilim Dalına İlişkin Sayısal Veriler (Genel)

Bilim Dalı	1. Hafta		2. Hafta		3. Hafta		4. Hafta		5. Hafta		Toplam
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Tarih	74	42.5	59	38.3	62	39.1	73	46.8	71	50.7	339
Coğrafya	86	49.4	81	52.6	83	51.6	73	46.8	58	41.4	381
Hukuk	12	6.9	12	7.8	13	8.7	7	4.5	9	7.1	53
İletişim	2	1.1	2	1.3	1	0.6	3	1.9	1	0.7	9
Toplam	174	100	154	100	159	100	156	100	139	100	782

Tablo 3 incelendiğinde; araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladıkları materyallerin toplam sayısı 782’dir. Sosyal bilim dalı değişkenine göre incelendiğinde *Tarih* bilimi ile ilgili yapılan materyallerin sayısı toplam 339’dur. *Coğrafya* bilimi ile ilgili yapılan materyallerin sayısı 381’dir. *Hukuk* bilimi ile ilgili yapılan materyal sayısı 53’tür. *İletişim* bilimi ile ilgili yapılan materyal sayısı ise 9’dur. *Tarih* ile ilgili yapılan materyallerin toplam yapılan materyallerin %43.4’ni, *Coğrafya* ile ilgili yapılan materyallerin toplam yapılan materyallerin %48.7’ni, *Hukuk* ile ilgili yapılan materyallerin toplam yapılan materyallerin %6.8’ni, *İletişim* ile ilgili yapılan materyallerin toplam yapılan materyallerin %1.2’ni oluşturmaktadır. Bu verilere göre; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersini oluşturan sosyal bilimlerden en çok *Tarih* ve *Coğrafya* bilimleri ile ilgili materyal hazırladıkları görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hafta bazında hazırladıkları materyallerin sosyal bilim dalı ve cinsiyet değişkenlerine ilişkin genel sayısal veriler Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Hafta Bazında Hazırladıkları Materyallerin Sosyal Bilim Dalına İlişkin Sayısal Veriler (Cinsiyet)

Bilim Dalı	Cinsiyet	1. Hafta		2. Hafta		3. Hafta		4. Hafta		5. Hafta		Toplam
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Tarih	Kadın	36	20.7	22	14.3	23	14.5	31	19.9	22	15.8	339
	Erkek	37	21.3	37	24.0	38	23.9	44	28.2	49	35.3	
Coğrafya	Kadın	30	17.2	35	22.7	38	23.9	34	21.8	34	24.5	381
	Erkek	57	32.8	46	29.9	46	28.9	37	23.7	24	17.3	
Hukuk	Kadın	4	2.4	4	2.6	7	4.4	3	1.9	5	3.6	53
	Erkek	8	4.6	8	5.2	6	3.8	4	2.6	4	2.9	
İletişim	Kadın	1	0.6	2	1.3	1	0.6	1	0.6	1	0.7	9
	Erkek	1	0.6	-	-	-	-	2	1.3	-	-	
Toplam	Kadın	71	40.8	63	40.9	69	43.1	69	44.2	63	45	784
	Erkek	103	59.2	91	59.1	91	56.9	87	55.8	77	55	
Son Toplam		174	100	154	100	159	100	156	100	139	100	782

Tablo 4 incelendiğinde; araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının *Tarih* bilimi ile ilgili hazırlanan materyallerin 134’nü¹ (%39.5) kadın sosyal bilgiler öğretmen adayları, 205’ni (%60.5) erkek sosyal bilgiler öğretmen adayları yapmıştır. *Coğrafya* bilimi ile ilgili hazırlanan materyallerin 171’ni (%44.9) kadın sosyal bilgiler öğretmen adayları, 210’nu (%55.1) erkek sosyal bilgiler öğretmen adayları yapmıştır. *Hukuk* bilimi ile ilgili hazırlanan materyallerin 23’nü (%43.4) kadın sosyal bilgiler öğretmen adayları, 30’nu (%56.6) erkek sosyal bilgiler öğretmen adayları yapmıştır. *İletişim* bilimi ile ilgili hazırlanan materyallerin 6’sı (%66.6) kadın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, 3’nü (%33.3) erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaptığı görülmektedir. Tarih ve Coğrafya bilim dallarında erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, Hukuk ve İletişim bilim dallarında ise kadın sosyal bilgiler

¹ Bu sayısal veriden sonraki veriler, yapılan toplam materyal sayısının (782) bir bölümünü oluşturmaktadır.

öğretmen adaylarının daha çok materyal yaptığı görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hafta bazında hazırladıkları materyallerin sosyal bilim dalı ve öğretim durumu değişkenlerine ilişkin genel sayısal veriler Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Hafta Bazında Hazırladıkları Materyallerin Sosyal Bilim Dalına İlişkin Sayısal Veriler (Öğretim Durumu)

Bilim Dalı	Cinsiyet	1. Hafta		2. Hafta		3. Hafta		4. Hafta		5. Hafta		Toplam
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Tarih	B. Ö.	37	21.3	35	22.7	30	18.9	43	27.6	43	30.9	339
	İ. Ö.	36	20.7	24	15.6	31	19.5	32	20.5	28	20.1	
Coğrafya	B. Ö.	41	23.6	44	28.6	45	28.3	35	22.4	24	17.3	381
	İ. Ö.	46	26.4	37	24.0	39	24.5	36	23.1	34	24.5	
Hukuk	B. Ö.	6	3.4	1	0.6	5	3.1	3	1.9	2	1.4	53
	İ. Ö.	6	3.4	11	7.1	8	5.0	4	2.6	7	5.0	
İletişim	B. Ö.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
	İ. Ö.	2	1.1	2	1.3	1	0.6	3	1.9	1	0.7	
Toplam	B. Ö.	84	48.3	80	51.9	80	50.3	81	51.9	69	49.6	782
	İ. Ö.	90	51.7	74	48.1	79	49.7	75	48.1	70	50.4	
Son Toplam		174		154		159		156		139		782

Tablo 5 incelendiğinde; araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Tarih bilimi ile ilgili hazırlanan materyallerin 188’ni (%55.5) birinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları, 151’ni (%44.5) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları yapmıştır. Coğrafya bilimi ile ilgili hazırlanan materyallerin 189’nu (%49.6) birinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları, 192’ni (%50.4) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları yapmıştır. Hukuk bilimi ile ilgili hazırlanan materyallerin 17’ni (%43.6) birinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları, 31’ni (%56.3) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları yapmıştır. İletişim bilimi ile ilgili hazırlanan materyallerin 9’nu yani tamamını (%100) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaptığı görülmektedir. Hukuk ve İletişim bilim dallarında ikinci öğretimde eğitim gören, Tarih bilim dalında ise birinci öğretimde eğitim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının daha çok materyal yaptığı görülmektedir. Coğrafya bilim dalında ise materyal oranlarında diğer bilim dallarına göre nispeten dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hafta bazında hazırladıkları materyallerin sınıf düzeyine ilişkin genel sayısal veriler Tablo 6’de verilmiştir.

Tablo 6. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Hafta Bazında Hazırladıkları Materyallerin Sınıf Düzeyine İlişkin Sayısal Veriler (Genel)

Sınıf	1. Hafta		2. Hafta		3. Hafta		4. Hafta		5. Hafta		Toplam
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
5. Sınıf	47	27.0	38	24.7	33	20.8	31	19.9	30	21.6	179
6. Sınıf	60	34.5	60	39.0	75	47.2	64	41.0	52	37.4	311
7. Sınıf	38	21.8	31	20.1	35	22.0	41	26.3	31	22.3	176
8. Sınıf	29	16.7	25	16.2	16	10.1	20	12.8	26	18.7	116
Toplam	174	22.3	154	19.7	159	20.3	156	19.9	139	17.8	782

Tablo 6 incelendiğinde; araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladıkları materyallerin sınıf düzeylerine göre dağılımı görülmektedir. Buna göre; sosyal bilgiler öğretmen adayları 5. sınıf düzeyinde toplam 179 (%22.9) materyal yapılmıştır. 6. sınıf düzeyinde toplam 311 (%39.8) materyal, 7. sınıf düzeyinde 176 (%22.5) materyal yapılmıştır. 8. sınıf düzeyinde toplam 116 (%14.8) materyal hazırlamışlardır. Hazırlanan materyal sayıları incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının en fazla materyali 6. sınıf düzeyinde yaptıkları görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hafta bazında hazırladıkları materyallerin sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenlerine ilişkin genel sayısal veriler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Hafta Bazında Hazırladıkları Materyallerin Sınıf Düzeyine İlişkin Sayısal Veriler (Cinsiyet)

Sınıf	Cinsiyet	1. Hafta		2. Hafta		3. Hafta		4. Hafta		5. Hafta		Top.
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
5. Sınıf	Kadın	18	10.3	14	9.1	18	11.3	15	9.6	17	12.2	82
	Erkek	29	16.7	24	15.6	15	9.4	16	10.3	13	9.4	97
6. Sınıf	Kadın	22	12.6	28	18.2	31	19.5	27	17.3	25	18.0	133
	Erkek	38	21.8	32	20.8	44	27.7	37	23.7	27	19.4	178
7. Sınıf	Kadın	14	8.0	12	7.8	14	8.8	14	9.0	11	7.9	65
	Erkek	24	13.8	19	12.3	21	13.2	27	17.3	20	14.4	111
8. Sınıf	Kadın	17	9.8	9	5.8	6	3.8	11	7.1	9	6.5	52
	Erkek	12	6.9	16	10.4	10	6.3	9	5.8	17	12.2	64
Toplam	Kadın	71	40.8	61	39.6	70	44	68	43.6	63	45.3	333
	Erkek	103	59.2	93	60.4	89	56	88	56.4	76	54.7	449
Son Toplam		174	22.3	154	19.7	159	20.3	156	19.9	139	17.8	782

Tablo 7 incelendiğinde; araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 5. Sınıf düzeyinde hazırlanan 179 materyalin 82'si (%45.8) kadın, 97'si (%54.2) erkek sosyal bilgiler öğretmen adayları yapmıştır. 6. Sınıf düzeyinde hazırlanan 311 materyalin 133'nü (%42.8) kadın, 178'ni (%57.2) erkek sosyal bilgiler öğretmen adayı yapmıştır. 7. Sınıf düzeyinde hazırlanan 176 materyalin 65'ni (%36.9) kadın, 111'ni (%63.1) erkek sosyal bilgiler öğretmen adayı yapmıştır. 8. Sınıf düzeyinde hazırlanan 116 materyalin 52'si (%44.8) kadın, 64'nü (%55.2) erkek sosyal bilgiler öğretmen adayı yapmıştır. 5. Ve 8. Sınıf düzeylerinde kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladıkları materyal oranlarında dengeli bir dağılım görülmektedir. Diğer yandan 6. Ve 7. Sınıf düzeyinde hazırlanan materyal oranları incelendiğinde erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının daha fazla materyal hazırladığı görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hafta bazında hazırladıkları materyallerin sınıf düzeyi ve öğretim durumu değişkenlerine ilişkin genel sayısal veriler Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Hafta Bazında Hazırladıkları Materyallerin Sınıf Düzeyine İlişkin Sayısal Veriler (Öğretim Durumu)

Sınıf	Öğretim Durumu	1. Hafta		2. Hafta		3. Hafta		4. Hafta		5. Hafta		Top.
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
5. Sınıf	B. Ö.	21	12.1	17	11.0	13	8.2	8	5.1	13	9.4	72
	İ. Ö.	26	14.9	21	13.6	20	12.6	23	14.7	17	12.2	107
6. Sınıf	B. Ö.	32	18.4	32	20.8	42	26.4	32	20.5	22	15.8	160
	İ. Ö.	28	16.1	28	18.2	33	20.8	32	20.5	30	21.6	151
7. Sınıf	B. Ö.	19	10.9	13	8.4	14	8.8	25	16.0	17	12.2	88
	İ. Ö.	19	10.9	18	11.7	21	13.2	16	10.3	14	10.1	88
8. Sınıf	B. Ö.	13	7.5	16	10.4	11	6.9	13	8.3	18	12.9	71
	İ. Ö.	16	9.2	9	5.8	5	3.1	7	4.5	8	5.8	45
Toplam	B. Ö.	85	48.9	78	50.6	82	51.6	79	50.6	66	47.5	390
	İ. Ö.	89	51.1	76	49.4	77	48.4	77	49.4	73	52.6	392
Son Toplam		174	22.3	154	19.7	159	20.3	156	19.9	139	17.8	782

Tablo 8 incelendiğinde; araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 5. Sınıf düzeyinde hazırlanan 179 materyalin 72'si (%40.2) birinci öğretimde, 107'ni (%59.8) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları yapmıştır. 6. Sınıf düzeyinde hazırlanan 311 materyalin 160'nu (%51.4) birinci öğretimde, 151'ni (%48.6) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları yapmıştır. 7. Sınıf düzeyinde hazırlanan 176 materyalin 88'ni (%50.0) birinci öğretimde, diğer 88'ni de (%50.0) ikini öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları yapmıştır. 8. Sınıf düzeyinde hazırlanan 116 materyalin 71'ni (%61.2) birinci öğretimde, 45'ni (%38.8) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları yapmıştır. 6. Ve 7. Sınıf düzeyi materyal oranları incelendiğinde

denge bir dağılım görülse de 5. Sınıf düzeyinde hazırlanan materyal oranlarında ikinci öğretimde eğitim gören sosyal bilgiler öğretmen adayları, 8. Sınıf düzeyinde hazırlanan materyal oranlarında da birinci öğretimde eğitim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının daha fazla materyal hazırladıkları görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hafta bazında hazırladıkları materyallerin öğrenme alanlarına ilişkin genel sayısal veriler Tablo 9’de verilmiştir.

Tablo 9. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Hafta Bazında Hazırladıkları Materyallerin Öğrenme Alanlarına İlişkin Sayısal Veriler (Genel)

Öğrenme Alanı	1. Hafta		2. Hafta		3. Hafta		4. Hafta		5. Hafta		Top.
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Birey ve Toplum	2	1.1	3	1.9	1	0.6	3	1.9	2	1.4	11
Kültür ve Miras	7	4.0	6	3.9	10	6.3	5	3.2	10	7.2	38
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	35	20.1	30	19.5	18	11.3	17	10.9	13	9.4	113
Bilim, Teknoloji ve Toplum	1	0.6	-	-	2	1.3	-	-	1	0.7	4
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	1	0.6	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Etkin Vatandaşlık	-	-	-	-	-	-	2	1.3	3	2.2	5
Küresel Bağlantılar	1	0.6	-	-	2	1.3	4	2.6	1	0.7	8
Yeryüzünde Yaşam	22	12.6	14	9.1	26	16.4	26	16.7	24	17.3	112
İpek Yolunda Türkler	3	1.7	5	3.1	5	3.1	5	3.2	6	4.3	24
Ülkemizin Kaynakları	23	13.2	25	16.2	27	17.0	26	16.7	14	10.1	115
Ülkemiz ve Dünya	3	1.7	5	3.1	4	2.5	2	1.3	4	2.9	18
Demokrasinin Serüveni	9	5.2	11	7.1	12	7.5	4	2.6	4	2.9	40
İletişim ve İnsan İlişkileri	2	1.1	2	1.3	2	1.3	2	1.3	1	0.7	9
Ülkemizde Nüfus	2	1.1	5	3.1	3	1.9	5	3.2	2	1.4	17
Türk Tarihinde Yolculuk	24	13.8	17	11.0	22	13.8	26	16.7	21	15.1	110
Zaman İçinde Bilim	5	2.9	4	2.6	7	4.4	5	3.2	6	4.3	27
Ekonomi ve Sosyal Hayat	2	1.1	-	-	1	0.6	2	1.3	1	0.7	6
Yaşayan Demokrasi	2	1.1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Ülkelerarası Köprüler	1	0.6	3	1.9	1	0.6	2	1.3	-	-	7
Bir Kahraman Doğuyor	2	1.1	4	2.6	2	1.3	2	1.3	3	2.2	13
Milli Uyanış: Yurdumuzun	14	8.0	7	4.5	6	3.8	6	3.2	9	6.5	42
İşgaline Tepkiler	-	-	2	1.3	2	1.3	2	1.3	3	2.2	9
Ya İstiklal Ya Ölüm	-	-	2	1.3	2	1.3	2	1.3	3	2.2	9
Çağdaş Türkiye Yolunda	3	1.7	1	0.6	1	0.6	1	0.6	1	0.7	7
Adımlar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Atatürkçülük	10	5.7	10	6.5	5	3.1	7	4.5	10	7.2	42
Atatürk Dönemi Türk Dış	-	-	-	-	-	-	1	0.6	-	-	1
Politikası ve Atatürk’ün	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ölümü	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Atatürk’ten Sonra Türkiye:	-	-	-	-	-	-	1	0.6	-	-	1
İkinci Dünya Savaşı ve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sonrası	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	174	22.3	154	19.7	159	20.3	156	19.9	139	17.8	782

Tablo 9’da araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladığı materyaller, öğrenme alanlarına göre incelendiğinde belli başlı öğrenme alanları ön plana çıktığı görülmektedir.² Bunlar; 5. Sınıf “*İnsanlar, Yerler ve Çevreler*”, 6. Sınıf “*Yeryüzünde Yaşam*”, “*Ülkemizin Kaynakları*” ve “*Demokrasinin Serüveni*”, 7. Sınıf “*Türk Tarihinde Yolculuk*”, 8. Sınıf “*Milli Uyanış: Yurdumuzun İşgaline Tepkiler*” ve “*Atatürkçülük*” öğrenme alanlarıdır. 5. Sınıf “*İnsanlar, Yerler ve Çevreler*” öğrenme alanı (3. ÖA) ile ilgili 113 (%14.5) materyal yapılmıştır. 6. Sınıf “*Yeryüzünde Yaşam*” öğrenme alanı (2. ÖA) ile ilgili 112 (%14.3), “*Ülkemizin Kaynakları*” öğrenme

² Yapılan materyal sayısı nicelik olarak en fazla olan öğrenme alanı ve konular açıklamaya dâhil edilmiştir. Diğer öğrenme alanı ve konuların verileri için ilgili tablo incelenmelidir.

alanı (4. ÖA) ile ilgili 115 (%14.7), “*Demokrasinin Serüveni*” öğrenme alanı (6. ÖA) ile ilgili 40 (%5.1) materyal yapılmıştır. 7. Sınıf “*Türk Tarihinde Yolculuk*” öğrenme alanı (3. ÖA) ile ilgili 110 (%14.1) materyal yapılmıştır. 8. Sınıf “*Milli Uyanış: Yurdumuzun İşgaline Tepkiler*” ve “*Atatürkçülük*” (Sırasıyla 2. Ve 5. ÖA) öğrenme alanı ile ilgili 42 (%5.4) materyal yapılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hafta bazında hazırladıkları materyallerin öğrenme alanı ve cinsiyet değişkenlerine ilişkin genel sayısal veriler Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Hafta Bazında Hazırladıkları Materyallerin Öğrenme Alanlarına İlişkin Sayısal Veriler (Cinsiyet)

Öğrenme Alanı	Cinsiyet	1. Hafta		2. Hafta		3. Hafta		4. Hafta		5. Hafta		Top
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Birey ve Toplum	Kadın	1	0.6	-	-	1	0.6	1	0.6	2	1.4	5
	Erkek	1	0.6	3	1.9	-	-	2	1.3	-	-	6
Kültür ve Miras	Kadın	2	1.2	3	1.9	4	2.5	-	-	5	3.6	14
	Erkek	5	2.9	3	1.9	6	3.8	5	3.2	5	3.6	24
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Kadın	12	7.0	12	7.7	9	5.7	11	7.1	7	5.0	51
	Erkek	23	13.4	18	12.0	9	5.7	6	3.8	6	4.3	63
Bilim, Teknoloji ve Toplum	Kadın	1	0.6	-	-	2	1.3	-	-	1	0.7	4
	Erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Kadın	1	0.6	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Etkin Vatandaşlık	Kadın	-	-	-	-	-	-	2	1.3	2	1.4	4
	Erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.7	1
Küresel Bağlantılar	Kadın	1	0.6	-	-	1	0.6	1	0.6	-	-	3
	Erkek	-	-	-	-	1	0.6	3	1.9	1	0.7	5
Yeryüzünde Yaşam	Kadın	10	5.8	6	3.8	16	10.1	12	7.7	11	7.9	55
	Erkek	12	7.0	8	5.1	10	6.3	14	9.0	13	9.4	57
İpek Yolunda Türkler	Kadın	2	1.2	2	1.3	-	-	1	0.6	-	-	5
	Erkek	1	0.6	3	1.9	5	3.1	4	2.6	6	4.3	19
Ülkemizin Kaynakları	Kadın	8	4.7	13	8.3	9	5.7	12	7.7	10	7.2	52
	Erkek	15	8.7	12	7.7	18	11.3	14	9.0	4	2.9	63
Ülkemiz ve Dünya	Kadın	-	-	2	1.3	1	0.6	2	1.3	3	2.2	8
	Erkek	3	1.7	3	1.9	3	1.9	-	-	1	0.7	10
Demokrasinin Serüveni	Kadın	2	1.2	4	2.6	6	3.8	1	0.6	1	0.7	14
	Erkek	7	4.1	7	4.5	6	3.8	3	1.9	3	2.2	26
İletişim ve İnsan İlişkileri	Kadın	1	0.6	2	1.3	1	0.6	1	0.6	1	0.7	6
	Erkek	1	0.6	-	-	1	0.6	1	0.6	-	-	3
Ülkemizde Nüfus	Kadın	1	0.6	1	0.6	1	0.6	3	1.9	2	1.4	8
	Erkek	1	0.6	4	2.6	2	1.3	2	1.3	-	-	9
Türk Tarihinde Yolculuk	Kadın	9	5.2	6	3.8	8	5.0	9	5.8	7	5.0	39
	Erkek	15	8.7	11	7.1	14	8.8	17	10.9	14	10.1	71
Zaman İçinde Bilim	Kadın	2	1.2	3	1.9	3	1.9	2	1.3	1	0.7	11
	Erkek	3	1.7	1	0.6	4	2.5	3	1.9	5	3.6	16
Ekonomi ve Sosyal Hayat	Kadın	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Erkek	2	1.2	-	-	1	0.6	2	1.3	1	0.7	6
Yaşayan Demokrasi	Kadın	1	0.6	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Erkek	1	0.6	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ülkelerarası Köprüler	Kadın	-	-	-	-	1	0.6	-	-	-	-	1
	Erkek	1	0.6	3	1.9	-	-	2	1.3	-	-	6
Bir Kahraman Doğuyor	Kadın	-	-	2	1.3	-	-	-	-	-	-	2
	Erkek	2	1.2	3	1.9	2	1.3	2	1.3	3	2.2	12
Milli Uyanış: Yurdumuzun	Kadın	8	4.7	3	1.9	3	1.9	1	0.6	2	1.4	17
	Erkek	6	3.5	4	2.6	3	1.9	5	3.2	7	5.0	25

İşgaline Tepkiler												
Ya İstiklal Ya Ölüm	Kadın	-	-	-	-	1	0.6	1	0.6	2	1.4	4
	Erkek	-	-	2	1.3	1	0.6	1	0.6	1	0.7	5
Çağdaş Türkiye Yolunda Adımlar	Kadın	2	1.2	-	-	-	-	1	0.6	1	0.7	4
	Erkek	1	0.6	1	0.6	1	0.6	-	-	-	-	3
Atatürkçülük	Kadın	7	4.1	5	3.2	2	1.3	6	3.8	4	2.9	24
	Erkek	3	1.7	5	3.2	3	1.9	1	0.6	6	4.3	18
Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ve Atatürk'ün Ölümü	Kadın	-	-	-	-	-	-	1	0.6	-	-	1
	Erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Atatürk'ten Sonra Türkiye: İkinci Dünya Savaşı ve Sonrası	Kadın	-	-	-	-	-	-	1	0.6	-	-	1
	Erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	Kadın	71	40.8	63	40.9	69	43.4	69	44.2	62	44.6	334
	Erkek	103	59.2	91	59.1	90	56.6	87	55.8	77	55.4	448
Son Toplam		174	100	154	100	159	100	156	100	139	100	782

Tablo 10 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal dersi öğretim programı öğrenme alanları ile ilgili hazırlanan materyallerin cinsiyete göre dağılışı görülmektedir. Buna göre; 5. Sınıf **“İnsanlar, Yerler ve Çevreler”** öğrenme alanı (3. ÖA) ile ilgili yapılan 113 materyalin 51’ni (%6.5) kadın, 63’nü (%8.0) erkek sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. 6. Sınıf **“Yeryüzünde Yaşam”** öğrenme alanı (2. ÖA) ile ilgili yapılan 112 materyalin 55’ni (%7.0) kadın, 57’ni (%7.3) erkek sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. **“Ülkemizin Kaynakları”** öğrenme alanı (4. ÖA) ile ilgili yapılan 115 materyalin 52’ni (%6.6) kadın, 63’nü (%8.0) erkek sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. **“Demokrasinin Serüveni”** öğrenme alanı (6. ÖA) ile ilgili yapılan 40 materyalin 14’nü (%1.8) kadın, 26’nı (%3.3) erkek sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. 7. Sınıf **“Türk Tarihinde Yolculuk”** öğrenme alanı (3. ÖA) ile ilgili yapılan 110 materyalin 39’nu (%5.0) kadın, 70’ni (%9.1) erkek sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. 8. Sınıf **“Milli Uyanış: Yurdumuzun İşgaline Tepkiler”** öğrenme alanı (2. ÖA) ile ilgili yapılan 42 materyalin 25’ni (%3.2) kadın, 17’ni (%2.2) erkek sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. **“Atatürkçülük”** öğrenme alanı (5. ÖA) ile ilgili yapılan 42 materyalin 24’ü (%3.1) kadın, 18’ni (%2.3) erkek sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hafta bazında hazırladıkları materyallerin öğrenme alanı ve öğretim durumu değişkenlerine ilişkin genel sayısal veriler Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Hafta Bazında Hazırladıkları Materyallerin Öğrenme Alanlarına İlişkin Sayısal Veriler (Öğretim Durumu)

Öğrenme Alanı	Öğretim Durumu	1. Hafta		2. Hafta		3. Hafta		4. Hafta		5. Hafta		Top.
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Birey ve Toplum	B. Ö.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	İ. Ö.	2	1.1	3	2.0	1	0.6	3	1.9	2	1.4	11
Kültür ve Miras	B. Ö.	3	1.7	1	0.7	4	2.5	1	0.6	4	2.9	13
	İ. Ö.	4	2.3	5	3.3	6	3.8	4	2.6	6	4.3	25
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	B. Ö.	15	8.6	16	10.7	8	5.0	7	4.5	7	5.0	53
	İ. Ö.	20	11.5	14	9.3	10	6.3	10	6.4	6	4.3	60
Bilim, Teknoloji ve Toplum	B. Ö.	1	0.6	-	-	1	0.6	-	-	1	0.7	3
	İ. Ö.	-	-	-	-	1	0.6	-	-	-	-	1
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	B. Ö.	1	0.6	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	İ. Ö.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Etkin Vatandaşlık	B. Ö.	-	-	-	-	-	-	1	0.6	-	-	1
	İ. Ö.	-	-	-	-	-	-	1	0.6	3	2.2	1
Küresel Bağlantılar	B. Ö.	1	0.6	-	-	-	-	-	-	1	0.7	2

	İ. Ö.	-	-	-	-	2	1.3	4	2.6	-	-	6
Yeryüzünde	B. Ö.	12	6.9	12	8.0	16	10.1	14	9.0	9	6.5	63
Yaşam	İ. Ö.	10	5.7	2	1.3	10	6.3	12	7.7	15	10.8	49
İpek Yolunda	B. Ö.	2	1.1	3	2.0	2	1.3	3	1.9	4	2.9	14
Türkler	İ. Ö.	1	0.6	2	1.3	3	1.9	2	1.3	2	1.4	10
Ülkemizin	B. Ö.	12	6.9	13	8.7	15	9.4	15	9.6	4	2.9	59
Kaynakları	İ. Ö.	11	6.3	12	8.0	12	7.5	11	7.1	10	7.2	56
Ülkemiz ve Dünya	B. Ö.	1	0.6	-	-	2	1.3	-	-	3	2.2	6
	İ. Ö.	2	1.1	5	3.3	2	1.3	2	1.3	1	0.7	12
Demokrasinin	B. Ö.	5	2.9	3	2.0	5	3.1	3	1.9	2	1.4	18
Serüveni	İ. Ö.	4	2.3	8	5.3	7	4.4	1	0.6	2	1.4	22
İletişim ve İnsan	B. Ö.	-	-	-	-	1	0.6	-	-	-	-	1
İlişkileri	İ. Ö.	2	1.1	2	1.3	1	0.6	2	1.3	1	0.7	8
Ülkemizde Nüfus	B. Ö.	1	0.6	2	1.3	2	1.3	5	3.2	1	0.7	11
	İ. Ö.	1	0.6	3	2.0	1	0.6	-	-	1	0.7	6
Türk Tarihinde	B. Ö.	11	6.3	7	4.7	8	5.0	15	9.6	11	7.9	52
Yolculuk	İ. Ö.	13	7.5	10	6.7	14	8.8	11	7.1	10	7.2	58
Zaman İçinde	B. Ö.	4	2.3	2	1.3	3	1.9	4	2.6	5	3.6	18
Bilim	İ. Ö.	1	0.6	2	1.3	4	2.5	1	0.6	1	0.7	9
Ekonomi ve Sosyal	B. Ö.	1	0.6	-	-	-	-	1	0.6	-	-	2
Hayat	İ. Ö.	1	0.6	-	-	1	0.6	1	0.6	1	0.7	4
Yaşayan	B. Ö.	2	1.1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Demokrasi	İ. Ö.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ülkelerarası	B. Ö.	-	-	2	1.3	1	0.6	1	0.6	-	-	4
Köprüler	İ. Ö.	1	0.6	1	0.7	-	-	1	0.6	-	-	3
Bir Kahraman	B. Ö.	1	0.6	3	2.0	2	1.3	2	1.3	3	2.2	11
Doğuyor	İ. Ö.	1	0.6	2	1.3	-	-	-	-	-	-	3
Milli Uyanış:	B. Ö.	9	5.2	5	3.3	4	2.5	4	2.6	7	5.0	29
Yurdumuzun	İ. Ö.	5	2.9	2	1.3	2	1.3	2	1.3	2	1.4	13
İşgaline Tepkiler												
Ya İstiklal Ya	B. Ö.	-	-	2	1.3	2	1.3	1	0.6	2	1.4	7
Ölüm	İ. Ö.	-	-	-	-	-	-	1	0.6	1	0.7	2
Çağdaş Türkiye	B. Ö.	1	0.6	1	0.7	-	-	-	-	-	-	2
Yolunda Adımlar	İ. Ö.	2	1.1	-	-	1	0.6	1	0.6	1	0.7	5
Atatürkçülük	B. Ö.	2	1.1	4	2.7	3	1.9	4	2.6	6	4.3	19
	İ. Ö.	8	4.6	6	4.0	2	1.3	3	1.9	4	2.9	23
Atatürk Dönemi	B. Ö.	-	-	-	-	-	-	1	0.6	-	-	1
Türk Dış Politikası	İ. Ö.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ve Atatürk'ün												
Ölümü												
Atatürk'ten Sonra	B. Ö.	-	-	-	-	-	-	1	0.6	-	-	1
Türkiye: İkinci	İ. Ö.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dünya Savaşı ve												
Sonrası												
Toplam	B. Ö.	85	48.9	76	49.4	80	50.3	82	52.6	70	50.4	393
	İ. Ö.	89	51.1	78	50.6	79	49.7	74	47.4	69	49.6	389
Son Toplam		174	100	154	100	159	100	156	100	139	100	782

Tablo 11 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal dersi öğretim programı öğrenme alanları ile ilgili hazırlanan materyallerin öğretim durumuna göre dağılışı görülmektedir. Buna göre; 5. Sınıf “*İnsanlar, Yerler ve Çevreler*” öğrenme alanı (3. ÖA) ile ilgili yapılan 113 materyalin 53’nü (%6.8) birinci öğretimde, 60’n (%7.7) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. 6. Sınıf “*Yeryüzünde Yaşam*” öğrenme alanı (2. ÖA) ile ilgili yapılan 112 materyalin 63’nü (%8.1) birinci öğretimde, 49’nu (%6.3) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler

öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. “**Ülkemizin Kaynakları**” öğrenme alanı (4. ÖA) ile ilgili yapılan 115 materyalin 59’nu (%7.6) birinci öğretimde, 56’nı (%7.2) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. “**Demokrasinin Serüveni**” öğrenme alanı (6. ÖA) ile ilgili yapılan 40 materyalin 18’ni (%2.3) birinci öğretimde, 22’ni (%2.8) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. 7. Sınıf “**Türk Tarihinde Yolculuk**” öğrenme alanı (3. ÖA) ile ilgili yapılan 110 materyalin 52’ni (%6.7) birinci öğretimde, 58’ni (%7.4) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. 8. Sınıf “**Milli Uyanış: Yurdumuzun İşgaline Tepkiler**” öğrenme alanı (2. ÖA) ile ilgili yapılan 42 materyalin 29’nu (%3.7) birinci öğretimde, 13’nü (%1.7) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. “**Atatürkçülük**” öğrenme alanı (5. ÖA) ile ilgili yapılan 42 materyalin 19’nu (%2.4) birinci öğretimde, 23’i (%2.9) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladıkları materyallerin 5. Sınıf konularının cinsiyet ve öğretim durumu değişkenlerine ilişkin genel sayısal veriler Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Hazırladıkları Materyallerin 5. Sınıf Konularına İlişkin Sayısal Veriler (Cinsiyet-Öğretim Durumu)

Öğrenme Alanı	Cinsiyet	f	%	Öğretim Durumu		
				B. Ö.	İ. Ö.	%
Haklarım ve Sorumluluklarım	Kadın	3	1.7	B. Ö.	-	-
	Erkek	3	1.7	İ. Ö.	6	3.4
Çocuk Hakları	Kadın	2	1.1	B. Ö.	-	-
	Erkek	2	1.1	İ. Ö.	4	2.2
Gruplar ve Roller	Kadın	-	-	B. Ö.	-	-
	Erkek	1	0.6	İ. Ö.	1	0.6
İlkçağ Anadolu Medeniyetleri	Kadın	1	0.6	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	-	-	İ. Ö.	-	-
Tarihi ve Doğal Varlıklarımız	Kadın	7	3.9	B. Ö.	8	4.5
	Erkek	11	6.1	İ. Ö.	10	5.6
Kültürel Özelliklerimiz	Kadın	6	3.3	B. Ö.	3	1.7
	Erkek	4	2.2	İ. Ö.	7	3.9
Güzel Ülkem	Kadın	-	-	B. Ö.	-	-
	Erkek	7	3.9	İ. Ö.	7	3.9
Haritayı Tanıyorum	Kadın	10	5.6	B. Ö.	16	8.9
	Erkek	18	10.0	İ. Ö.	12	6.7
İklim ve Hava Durumu	Kadın	2	1.1	B. Ö.	3	1.7
	Erkek	4	2.2	İ. Ö.	3	1.7
Bölgelerimizi Tanıyalım	Kadın	30	19.1	B. Ö.	30	17.9
	Erkek	38	22.2	İ. Ö.	38	20.7
Afetler ve Çevre Sorunları	Kadın	7	3.9	B. Ö.	2	1.1
	Erkek	3	1.7	İ. Ö.	8	4.5
Bilim İnsanlarının Özellikleri	Kadın	3	1.7	B. Ö.	2	1.1
	Erkek	-	-	İ. Ö.	1	0.6
Tarım Ürünlerimiz	Kadın	1	0.6	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	-	-	İ. Ö.	-	-
Üretim Serüveni	Kadın	1	0.6	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	-	-	İ. Ö.	-	-
Halka Hizmet Edenler	Kadın	4	2.2	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	-	-	İ. Ö.	3	1.7
Toplum İçin Çalışıyorum	Kadın	-	-	B. Ö.	-	-
	Erkek	2	1.1	İ. Ö.	2	1.1
İnsanlığın Ortak Mirası	Kadın	3	1.7	B. Ö.	2	1.1
	Erkek	4	2.2	İ. Ö.	5	2.8
Atatürk İlkeleri	Kadın	1	0.6	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	-	-	İ. Ö.	-	-

Belirli Gün ve Haftalar	Kadın	1	0.6	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	-	-	İ. Ö.	-	-
Toplam	Kadın	82	45	B. Ö.	72	41.1
	Erkek	97	55	İ. Ö.	107	58.9
Son Toplam		179	100		179	100

Tablo 12’de araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 5. Sınıf düzeyinde hazırlamış oldukları materyallerin konulara göre dağılımı cinsiyet ve öğretim durumu değişkenine göre incelendiği görülmektedir. Buna göre; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının belli başlı konularda diğerlerine oranla daha fazla materyal hazırladıkları görülmektedir. 5. Sınıf 2. Öğrenme alanı **“Tarihi ve Doğal Varlıklarımız”** konusundan 18 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 7’si (%3.9) kadın, 11’ni (%6.1) erkek; aynı 18 materyallerin 8’i (%4.5) birinci öğretim, 10’u da (%5.6) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. Yine aynı öğrenme alanının **“Kültürel Özelliklerimiz”** isimli konuyla ilgili 10 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 6’sı (%3.3) kadın, 4’ü (%2.2) erkek; yine aynı materyallerin 3’ü (%1.7) birinci öğretim, 7’si (%3.9) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. 3. Öğrenme alanı **“Haritayı Tanıyorum”** konusu ile ilgili 28 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 10’u (%5.6) kadın, 18’i (%10.0) erkek; aynı 28 materyallerin 16’sı (%8.9) birinci öğretim, 12’i de (%6.7) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. **“Bölgelerimizi Tanıyalım”** konusu ile ilgili 69 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 29’u (%19.1) kadın, 40’ı (%22.2) erkek; aynı 69 materyallerin 32’si (%17.9) birinci öğretim, 37’si de (%20.7) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. Yine aynı öğrenme alanının **“Afetler ve Çevre Sorunları”** konusu ile ilgili 10 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 7’si (%3.9) kadın, 3’i (%1.7) erkek; aynı 10 materyallerin 2’si (%1.1) birinci öğretim, 8’i de (%4.5) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladıkları materyallerin 6. Sınıf konularının cinsiyet ve öğretim durumu değişkenlerine ilişkin genel sayısal veriler Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 13. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Hazırladıkları Materyallerin 6. Sınıf Konularına İlişkin Sayısal Veriler (Cinsiyet-Öğretim Durumu)

Öğrenme Alanı	Cinsiyet	f	%	Öğretim Durumu		
				B. Ö.	f	%
Paralel, Meridyen, Kıtalar ve Okyanuslar	Kadın	3	1.7	B. Ö.	-	-
	Erkek	3	1.7	İ. Ö.	6	3.4
Ülkemizde Görülen İklimler	Kadın	2	1.1	B. Ö.	-	-
	Erkek	2	1.1	İ. Ö.	4	2.2
Dünyada Görülen İklimler	Kadın	-	-	B. Ö.	-	-
	Erkek	1	0.6	İ. Ö.	1	0.6
Ülkemizde Görülen Rüzgârlar	Kadın	1	0.6	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	-	-	İ. Ö.	-	-
İlkçağ Anadolu ve Mezopotamya Medeniyetleri	Kadın	7	3.9	B. Ö.	8	4.5
	Erkek	11	6.1	İ. Ö.	10	5.6
Tarih Şeridi, Çağlar ve Anadolu’da İlk Yerleşmeler	Kadın	6	3.3	B. Ö.	3	1.7
	Erkek	4	2.2	İ. Ö.	7	3.9
Harita, Ölçek ve Ölçek Çeşitleri	Kadın	-	-	B. Ö.	-	-
	Erkek	7	3.9	İ. Ö.	7	3.9
Yağış ve Sıcaklık Grafikleri	Kadın	10	5.6	B. Ö.	16	8.9
	Erkek	18	10.0	İ. Ö.	12	6.7
Orta Asya İlk Türk Devletleri	Kadın	2	1.1	B. Ö.	3	1.7
	Erkek	4	2.2	İ. Ö.	3	1.7
Bölgelerimizi Tanıyalım	Kadın	29	19.1	B. Ö.	32	17.9
	Erkek	40	22.2	İ. Ö.	37	20.7
Afetler ve Çevre Sorunları	Kadın	7	3.9	B. Ö.	2	1.1

Bilim İnsanlarının Özellikleri	Erkek	3	1.7	İ. Ö.	8	4.5
	Kadın	3	1.7	B. Ö.	2	1.1
Tarım Ürünlerimiz	Erkek	-	-	İ. Ö.	1	0.6
	Kadın	1	0.6	B. Ö.	1	0.6
Üretim Serüveni	Erkek	-	-	İ. Ö.	-	-
	Kadın	1	0.6	B. Ö.	1	0.6
Halka Hizmet Edenler	Erkek	-	-	İ. Ö.	-	-
	Kadın	4	2.2	B. Ö.	1	0.6
Toplum İçin Çalışıyorum	Erkek	-	-	İ. Ö.	3	1.7
	Kadın	-	-	B. Ö.	-	-
İnsanlığın Ortak Mirası	Erkek	2	1.1	İ. Ö.	2	1.1
	Kadın	3	1.7	B. Ö.	2	1.1
Atatürk İlkeleri	Erkek	4	2.2	İ. Ö.	5	2.8
	Kadın	1	0.6	B. Ö.	1	0.6
Belirli Gün ve Haftalar	Erkek	-	-	İ. Ö.	-	-
	Kadın	1	0.6	B. Ö.	1	0.6
Toplam	Kadın	81	45	B. Ö.	74	41.1
	Erkek	99	55	İ. Ö.	106	58.9
Son Toplam		180	100		180	100

Tablo 13’de araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 6. Sınıf düzeyinde hazırlamış oldukları materyallerin konulara göre dağılımı cinsiyet ve öğretim durumu değişkenine göre incelendiği görülmektedir. Buna göre; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının belli başlı konularda diğerlerine oranla daha fazla materyal hazırladıkları görülmektedir. 6. Sınıf 2. Öğrenme alanı ile ilgili **“İlkçağ Anadolu ve Mezopotamya Medeniyetleri”** konusundan 18 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 7’si (%3.9) kadın, 11’ni (%6.1) erkek; aynı 18 materyallerin 8’i (%4.5) birinci öğretim, 10’u da (%5.6) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. Yine aynı öğrenme alanının **“Tarih Şeridi, Çağlar ve İlk Yerleşmeler”** isimli konusuyla ilgili 10 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 6’sı (%3.3) kadın, 4’ü (%2.2) erkek; yine aynı materyallerin 3’ü (%1.7) birinci öğretim, 7’si (%3.9) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. 3. Öğrenme alanı **“Yağış ve Sıcaklık Grafikleri”** konusu ile ilgili 28 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 10’u (%5.6) kadın, 18’i (%10.0) erkek; aynı 28 materyallerin 16’sı (%8.9) birinci öğretim, 12’i de (%6.7) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. **“Bölgelerimizi Tanıyalım”** konusu ile ilgili 69 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 29’u (%19.1) kadın, 40’ı (%22.2) erkek; aynı 69 materyallerin 32’si (%17.9) birinci öğretim, 37’si de (%20.7) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. Yine aynı öğrenme alanının **“Afetler ve Çevre Sorunları”** konusu ile ilgili 10 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 7’si (%3.9) kadın, 3’i (%1.7) erkek; aynı 10 materyallerin 2’si (%1.1) birinci öğretim, 8’i de (%4.5) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladıkları materyallerin 7. Sınıf konularının cinsiyet ve öğretim durumu değişkenlerine ilişkin genel sayısal veriler Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Hazırladıkları Materyallerin 7. Sınıf Konularına İlişkin Sayısal Veriler (Cinsiyet-Öğretim Durumu)

Öğrenme Alanı	Cinsiyet	f	%	Öğretim Durumu		
				f	%	
İletişim, Kitle İletişim Araçları ve Tarihi	Kadın	6	3.5	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	3	1.7	İ. Ö.	8	4.5
Nüfusun Dağılışı ve Göç	Kadın	8	4.6	B. Ö.	11	6.2
	Erkek	9	5.2	İ. Ö.	6	3.4
1. ve 2. Beylikler Dönemi	Kadın	5	2.9	B. Ö.	7	3.9
	Erkek	9	5.2	İ. Ö.	7	3.9

Anadolu Selçuklu Devleti	Kadın	1	0.6	B. Ö.	-	-
	Erkek	-	-	İ. Ö.	1	0.6
Haçlı Seferleri	Kadın	1	0.6	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	2	1.2	İ. Ö.	2	1.1
Osmanlı Devleti ve Tarih Şeridi	Kadın	2	1.2	B. Ö.	-	-
	Erkek	-	-	İ. Ö.	2	1.1
İstanbul'un Fethi ve Fetih Hareketleri	Kadın	2	1.2	B. Ö.	8	4.5
	Erkek	16	9.2	İ. Ö.	10	5.6
Osmanlı Devleti Başkentleri	Kadın	1	0.6	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	-	-	İ. Ö.	-	-
Osmanlı Devlet Yönetimi	Kadın	1	1.2	B. Ö.	3	1.7
	Erkek	3	1.7	İ. Ö.	1	0.6
Osmanlı Toplum Yapısı	Kadın	-	-	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	1	1.2	İ. Ö.	-	-
Osmanlı Ordusu	Kadın	-	-	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	1	0.6	İ. Ö.	-	-
Osmanlı Padişahları	Kadın	23	13.3	B. Ö.	23	12.9
	Erkek	31	17.9	İ. Ö.	31	17.4
Islahatlar	Kadın	1	0.6	B. Ö.	-	-
	Erkek	2	1.2	İ. Ö.	3	1.7
Toprak Kaybettiren Antlaşmalar	Kadın	-	-	B. Ö.	-	-
	Erkek	1	0.6	İ. Ö.	1	0.6
Türk İslam Eserleri	Kadın	1	0.6	B. Ö.	-	-
	Erkek	-	-	İ. Ö.	1	0.6
Türk Tarihinde Yolculuk Tüm Öğrenme Alanı	Kadın	1	0.6	B. Ö.	3	1.7
	Erkek	5	2.9	İ. Ö.	3	1.7
Bilim İnsanları ve Kâşifler	Kadın	2	1.2	B. Ö.	2	1.1
	Erkek	1	0.6	İ. Ö.	1	0.6
Müslüman Türk Bilim İnsanları	Kadın	5	2.9	B. Ö.	10	5.6
	Erkek	11	6.4	İ. Ö.	6	3.4
Tarihteki Önemli Buluşlar	Kadın	3	1.7	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	-	-	İ. Ö.	2	1.1
Rönesans	Kadın	1	0.6	B. Ö.	2	1.1
	Erkek	1	0.6	İ. Ö.	-	-
Coğrafi Keşifler	Kadın	-	-	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	3	1.7	İ. Ö.	2	1.1
Sanayi Devrimi	Kadın	-	-	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	1	0.6	İ. Ö.	-	-
Devletler Gelişiyor – Ticaret Yolları	Kadın	-	-	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	5	2.9	İ. Ö.	4	2.2
Kuvvetler Ayrılığı	Kadın	1	0.6	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	-	-	İ. Ö.	-	-
Vatandaş Olma Sorumluluğu	Kadın	-	-	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	1	0.6	İ. Ö.	-	-
1. Dünya Savaşı, Neden-Sonuç ve Cepheler	Kadın	1	0.6	B. Ö.	3	1.7
	Erkek	4	2.3	İ. Ö.	2	1.1
Günümüz Dünya Sorunları	Kadın	-	-	B. Ö.	1	0.6
	Erkek	2	1.2	İ. Ö.	1	0.6
Toplam	Kadın	66	37.1	B. Ö.	84	47.2
	Erkek	112	62.9	İ. Ö.	94	52.8
Son Toplam		178	100		178	100

Tablo 14'te araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 7. Sınıf düzeyinde hazırlamış oldukları materyallerin konulara göre dağılımı cinsiyet ve öğretim durumu değişkenine göre

incelendiği görülmektedir. Buna göre; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının belli başlı konularda diğerlerine oranla daha fazla materyal hazırladıkları görülmektedir. 7. Sınıf 2. Öğrenme alanı “*Nüfusun Dağılışı ve Göç*” konusundan 17 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 8’ini (%4.6) kadın, 9’nu (%5.2) erkek; aynı 17 materyallerin 11’ini (%6.2) birinci öğretim, 6’nı da (%3.4) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. 7. Sınıf 3. Öğrenme alanının “*1. Ve 2. Beylikler Dönemi*” isimli konusuyla ilgili 14 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 5’i (%2.9) kadın, 9’u (%5.2) erkek; yine aynı materyallerin 7’si (%3.9) birinci öğretim, 7’si (%3.9) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. 3. Öğrenme alanı “*İstanbul’un Fethi ve Fetih Hareketleri*” konusu ile ilgili 18 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 12’si (%1.2) kadın, 16’sı (%9.2) erkek; aynı 18 materyallerin 8’i (%4.5) birinci öğretim, 10’u da (%5.6) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. Yine aynı öğrenme alanının “*Osmanlı Padişahları*” konusu ile ilgili 54 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 23’ü (%13.3) kadın, 31’i (%17.9) erkek; aynı 54 materyallerin 23’ü (%12.9) birinci öğretim, 31’i de (%17.4) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. 7. Sınıf 4. Öğrenme alanının “*Müslüman Türk Bilim İnsanları*” konusu ile ilgili 16 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 5’i (%2.9) kadın, 11’i (%6.4) erkek; aynı 16 materyallerin 10’u (%5.6) birinci öğretim, 6’sı da (%3.4) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladıkları materyallerin 8. Sınıf konularının cinsiyet ve öğretim durumu değişkenlerine ilişkin genel sayısal veriler Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Hazırladıkları Materyallerin 8. Sınıf Konularına İlişkin Sayısal Veriler (Cinsiyet-Öğretim Durumu)

Öğrenme Alanı	Cinsiyet	f	%	Öğretim Durumu		
				f	%	
Mustafa Kemal’in Hayatı	Kadın	1	0.9	B. Ö.	5	4.3
	Erkek	6	5.3	İ. Ö.	2	1.7
1. Dünya Savaşı ve Osmanlı Devleti	Kadın	4	3.5	B. Ö.	5	4.3
	Erkek	2	1.8	İ. Ö.	1	0.9
Osmanlı Devleti’nin Savaştığı Cepheler	Kadın	2	1.8	B. Ö.	7	6.0
	Erkek	7	6.2	İ. Ö.	2	1.7
Antlaşmalar (Mondros, Sevr, Mudanya ve Lozan)	Kadın	-	-	B. Ö.	1	0.9
	Erkek	1	0.9	İ. Ö.	-	-
Mondros ve İşgaller	Kadın	1	0.9	B. Ö.	1	0.9
	Erkek	3	2.7	İ. Ö.	3	2.6
Cemiyetler	Kadın	3	2.7	B. Ö.	8	6.9
	Erkek	6	5.3	İ. Ö.	1	0.9
Kuvay-ı Milliye Hareketi	Kadın	-	-	B. Ö.	1	0.9
	Erkek	2	1.8	İ. Ö.	1	0.9
Genelge ve Kongreler	Kadın	4	3.5	B. Ö.	5	4.3
	Erkek	5	4.4	İ. Ö.	4	3.4
Temsil Heyeti	Kadın	-	-	B. Ö.	-	-
	Erkek	1	0.9	İ. Ö.	1	0.9
Milli Mücadele Tarih Şeridi	Kadın	3	2.7	B. Ö.	4	3.4
	Erkek	3	2.7	İ. Ö.	2	1.7
Kurtuluş Savaşı Cepheleri	Kadın	4	3.5	B. Ö.	7	6.0
	Erkek	5	4.4	İ. Ö.	2	1.7
İnkılaplar	Kadın	5	4.4	B. Ö.	2	1.7
	Erkek	3	2.7	İ. Ö.	6	5.2
Atatürk İlkeleri	Kadın	24	21.2	B. Ö.	19	16.4
	Erkek	18	15.9	İ. Ö.	23	19.8
Atatürk Sonrası Gelişmeler	Kadın	1	0.9	B. Ö.	1	0.9
	Erkek	-	-	İ. Ö.	-	-
Tüm Öğrenme Alanları	Kadın	1	0.9	B. Ö.	1	0.9

	Erkek	1	0.9	İ. Ö.	1	0.9
Toplam	Kadın	53	45.7	B. Ö.	67	57.8
	Erkek	63	54.3	İ. Ö.	49	42.2
Son Toplam		116			116	

Tablo 15’te araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 7. sınıf düzeyinde hazırlamış oldukları materyallerin konulara göre dağılımı cinsiyet ve öğretim durumu değişkenine göre incelendiği görülmektedir. Buna göre; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının belli başlı konularda diğerlerine oranla daha fazla materyal hazırladıkları görülmektedir. 8. sınıf 2. öğrenme alanı “*Osmanlı Devleti’nin Savaştığı Cepheler*” konusundan 9 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 2’si (%1.8) kadın, 7’si (%6.2) erkek; aynı 9 materyallerin 7’si (%6.0) birinci öğretim, 2’si de (%1.7) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. Yine aynı öğrenme alanının “*Cemiyetler*” isimli konuyla ilgili 9 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 3’ü (%2.7) kadın, 6’sı (%5.3) erkek; yine aynı materyallerin 8’i (%6.9) birinci öğretim, 1’i (%0.9) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. 2. öğrenme alanı “*Genelge ve Kongreler*” konusu ile ilgili 9 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 4’ü (%3.6) kadın, 5’i (%4.5) erkek; aynı 9 materyallerin 7’si (%6.0) birinci öğretim, 2’i de (%1.7) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. 3. öğrenme alanı “*Kurtuluş Savaşı Cepheleri*” konusu ile ilgili 9 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 4’ü (%3.6) kadın, 5’i (%4.5) erkek; aynı 9 materyallerin 7’si (%6.0) birinci öğretim, 2’si de (%1.7) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır. 5. öğrenme alanının “*Atatürk İlkeleri*” konusu ile ilgili 42 materyal yapılmış olup, bu materyallerin 24’nü (%21.6) kadın, 18’i (%16.2) erkek; aynı materyallerin 19’u (%16.4) birinci öğretim, 23’ü de (%19.8) ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından yapılmıştır.

4. Sonuç ve Öneriler

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladıkları materyallerin cinsiyet, öğretim durumu, sosyal bilim dalına, sınıf düzeyine, öğrenme alanına ve konu değişkenlerine göre incelenen bu araştırmadan elde edilen sonuçlar ile benzerlik gösteren bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar ise şöyledir;

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyet ve öğretim durumuna göre katılım oranları incelendiğinde dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir. Hazırlanan materyallerin sayısı cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde erkek sosyal bilgiler öğretmenlerin kadın sosyal bilgiler öğretmenlerine nazaran daha fazla materyal yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim durumu değişkenine göre incelendiğinde ise birinci öğretim ve ikinci öğretimde okuyan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladığı materyal sayıları arasında önemli bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Yine hafta bazında hazırlanan materyal sayılarına göre en çok materyalin 1. hafta, en az materyalin ise 5. hafta yapıldığı görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hafta bazında hazırladıkları materyal sayıları sosyal bilim dalına göre incelendiğinde ise Tarih ve Coğrafya bilim dallarının diğer sosyal bilim dallarına nazaran çok daha fazla tercih edildiği söylenebilir. Tarih ve Coğrafya bilim dalları arasında kıyaslama yapmak gerekirse; Coğrafya bilimi ile ilgili hazırlanan materyal sayısı Tarih bilimi ile ilgili hazırlanan materyal sayısına nazaran daha fazla olduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladıkları materyallerin sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde ise; her hafta hazırlanan materyaller içerisinde ve toplamda en fazla 6. sınıf düzeyinde materyal hazırladıkları görülmektedir. Materyal hazırlanırken en çok tercih edilen 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeyleridir. Ancak bu sınıf düzeylerin içerisinde 6. sınıf düzeyi ile ilgili hazırlanan materyallerin sayısı diğerlerine göre önemli ölçüde daha fazladır.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladıkları materyal sayılarına göre; 5. sınıf düzeyinden en fazla **“İnsanlar, Yerler ve Çevreler”** öğrenme alanından (3. ÖA), 6. sınıf düzeyinden en fazla **“Yeryüzünde Yaşam”** (2. ÖA) ve **“Ülkemizin Kaynakları”** öğrenme alanlarından (4. ÖA), 7. sınıf düzeyinde en fazla **“Türk Tarihinde Yolculuk”** öğrenme alanından (3. ÖA), 8. sınıf düzeyinde ise **“Milli Uyanış: Yurdumuzun İşgaline Tepkiler”** (2. ÖA) ve **“Atatürkçülük”** öğrenme alanlarında (5. ÖA) materyal yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenleri, 5. sınıf düzeyinde en fazla 2. öğrenme alanı **“Tarihi ve Doğal Varlıklarımız”** konusu ile ilgili, 3. öğrenme alanı **“Haritayı Tanıyorum”** ve **“Bölgelerimizi Tanıyalım”** konuları ile ilgili materyal yapmışlardır. Bu konuların içerisinde **“Bölgelerimizi Tanıyalım”** konusu ön plana çıkmaktadır. 6. sınıf düzeyinde 2. öğrenme alanından **“İlkçağ Anadolu ve Mezopotamya Medeniyetleri”** konusu ve **“Yağış ve Sıcaklık Grafikleri”** konusu, 4. öğrenme alanından **“Bölgelerimizi Tanıyalım”** konusu ile ilgili materyal yapmışlardır. 6. sınıf konuları içerisinde de **“Bölgelerimizi Tanıyalım”** konusu ön plana çıkmaktadır. 7. sınıf düzeyinde 2. öğrenme alanından en fazla **“Nüfusun Dağılışı ve Göç”** konusu, 3. öğrenme alanından en fazla **“1. ve 2. Beylikler Dönemi”, “İstanbul’un Fethi ve Fetih Hareketleri”** ve **“Osmanlı Padişahları”**, 4. öğrenme alanından ise en fazla **“Müslüman Türk Bilim İnsanları”** konuları ile ilgili materyal yapılmıştır. Bu konuların içerisinde **“Osmanlı Padişahları”** konusu ön plana çıkmaktadır. 8. sınıf düzeyinde en fazla 2. öğrenme alanından **“Osmanlı Devleti’nin Savaştığı Cepheler”, “Cemiyetler”** ve **“Genelge ve Kongreler”** konuları ve 5. öğrenme alanından **“Atatürk İlkeleri”** konusu ile ilgili materyaller yapılmıştır. Bu konular içerisinde **“Atatürk İlkeleri”** konusu ile ilgili materyal diğer konulardan daha fazla yapılmıştır. Araştırma bulgu ve sonuçlarına dayanarak yazılan öneriler şöyledir;

- Üniversitelerde okutulan ÖTMT veya bu derse denk olan dersler ile ilgili eğitim gören farklı branşlarda öğretmen adaylarının hazırladıkları materyaller çeşitli değişkenler açısından incelenebilir.
- Bu çalışmanın benzeri farklı çalışma gruplarıyla ve farklı değişkenler göz önünde bulundurularak yapılabilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladıkları materyaller incelendiğinde, genelde Tarih ve Coğrafya sosyal bilim dallarına yönelik olduğu görülmektedir. Sosyal bilgiler dersi ağırlıklı olarak bu sosyal bilim dallarından oluşsa da farklı sosyal bilim dallarına yönelik materyaller hazırlanması için öğretmen adayları yönlendirilebilir.
- ÖTMT veya dengi dersini veren öğretim üyesi, öğretmen adaylarının hazırlayacağı materyallerin çeşitliliği artırılarak dersin konularına daha dengeli dağılması için gerekli yönlendirmeleri yapabilir.

5. KAYNAKÇA

- Akın, N., O. (2017). Görsel sanatlar eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı dersi uygulamaları. *Turkish Studies Educational Sciences*, C.12, S.25, s.561-576. 28.12.2018 tarihinde <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies> adresinden alınmıştır.
- Aktaş, M., C. (2014). *Nitel veri toplama araçları*. Mustafa Metin (Ed.), *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* içinde (s. 337-371). Ankara: Pegem Akademi.
- Alkan, C. (1998). *Eğitim teknolojisi*. (6. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Atkinson, L., R., Atkinson, C., R., Smith, E., E., Bem, D., J., ve Hoeksama, S., N. (2012). *Psikolojiye giriş* (Introduction to Psychology), Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Aydemir, H. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim araç-gereçleri kullanım düzeyleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 36, S.1, s.163-182. 27.12.2018 tarihinde

- <http://izu.dergipark.gov.tr/download/article-file/49871> adresinden alınmıştır.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2. Baskı). USA: SAGE Publications.
- Çalışoğlu, M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı dersine ilişkin görüşleri. *Current Research in Education*, C.1, S.1, s.23-32. 22.11.2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/46452> adresinden alınmıştır.
- Çelikkaya, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim araç-gereç ve materyallerini kullanma düzeyleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.32, S.1, s.73-105. 27.12.2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/omuefd/issue/20246/214790> adresinden alınmıştır.
- Çetin, T. ve Aydemir, A. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminde tasarım etkinliklerinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi: Elektronik yüzyıl ünitesi örneği. *Turkish Studies Educational Sciences*, C.13, S.11, s.445-466. 28.12.2018 tarihinde <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies> adresinden alınmıştır.
- Çoban, A. ve İleri, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim teknolojileri ve materyalleri kullanma düzeyleri ve kullanamama sebepleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.2, S.1, s.194-213. 27.12.2018 tarihinde <http://dergi.amasya.edu.tr/article/view/1031000066> adresinden alınmıştır.
- Dursun, F. (2006). Öğretim sürecinde araç kullanımı. *İlköğretmen Dergisi*, S.1, s.8-9.
- Erdemir, N., Bakırcı, H. ve Eyduran, E. (2009). Öğretmen adaylarının eğitimde teknolojiyi kullanabilme özgüvenlerinin tespiti. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 6(3), 99-108. 22.11.2018 tarihinde <http://www.tused.org/internet/tused/archive/v6/i3/text/tusedv6i3s9.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Glesne, C. (2014). *Becoming qualitative researchers* (4. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Guerreschi, C., Marazziti, M., & Wiczorek-Niebielska, A. (2006). *Noweuzaleźnienia*. Kraków: Wydawnictwo Salwator.
- Gündüz, Ş. ve Odabaşı, F. (2004). Bilgi çağında öğretmen adaylarının eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin önemi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET)*, C.3, S.1, s.43-48. 21.11.2018 tarihinde <http://www.tojet.net/articles/v3i1/317.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Hürriyet. (17.05.2018). Öğretmenlik lisans programlarına yeni düzenleme. <http://www.hurriyet.com.tr/egitim/ogretmenlik-lisans-programlarina-yeni-duzenleme-40839468> (23.12.2018)
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MEB (2012). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: Tuna Matbaacılık.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2016). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nded). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Önal, H., Kılıç, B., C., Çolak, İ. ve Kızılcıaoğlu, A. (2017). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının etkinlik yaptırma ve materyal kullanımına yatkınlıkları. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, C.2, S.2, s.11-19. 27.12.2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/egitim/issue/34077/373042> adresinden alınmıştır.

- Öztürk, T. ve Öztürk, F., Z. (2015). Tarih öğretmen adaylarının “Öğretim teknolojisi ve materyal tasarımı” dersine yönelik uygulamaları ile görüşlerinin incelenmesi. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, C.2, S.3, s.63-78. 27.12.2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/180111> adresinden ulaşılmıştır.
- Patton, M., Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Perinsky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*. Vol. 9 No. 5, MCB University Press.
- Sönmez, Ö.F., Çavuş, H. ve Merey, Z. (2009). Coğrafya öğretmenlerinin öğretim teknolojileri ve materyalleri kullanma düzeyleri. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi (GOÜ) Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, C.4, S.2, s.213-228. 27.12.2018 tarihinde <http://earsiv.gop.edu.tr/xmlui/handle/123456789/887> adresinden alınmıştır.
- Şahin, C. (2011). An analysis of internet addiction levels of individuals according to various variables. *TOJET – The Turkish Online Journal of Educational Technology*, C.10, S.4, s.60-66. 29.12.2018 tarihinde <https://eric.ed.gov/?id=EJ946612> adresinden ulaşılmıştır.
- Şahin, A. ve Akçay, A. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, C.6, S.2, s.909-918. 27.12.2018 tarihinde http://turkishstudies.net/Makaleler/1669184823_53%20c5%9eahin%20Abdullah.pdf adresinden alınmıştır.
- Şahin, C. ve Korkmaz, Ö. (2011). İnternet bağımlılığı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, S.32, s.101-115. 29.12.2018 tarihinde <https://toad.edam.com.tr/sites/default/files/pdf/internet-bagimlilik-olcegi-toad.pdf> adresinden alınmıştır.
- TEMA. (01.11.2013). *Minik TEMA çocukların doğa yoksunluğuna son veriyor*. 22.11.2018 tarihinde http://www.tema.org.tr/web_149662_1/entitalfocus.aspx?primary_id=1109&target=categorial1&type=2 adresinden alınmıştır.
- Ulusoy, K. ve Gülüm, K. (2009). Sosyal bilgiler dersinde tarih ve coğrafya konuları işlenirken öğretmenlerin materyal kullanma durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.10, S.2, s.85-99. 27.12.2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/aeukefd/issue/1415/16976> adresinden alınmıştır.
- Yalın, H., İ. (2008). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yanpar, Yelken, T. (2007). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık. (8. Baskı).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YÖK. (2018). *Yeni öğretmen yetiştirme lisans programları*. 27.10.2018 tarihinde http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/41807946 adresinden ulaşılmıştır.